

УДК 378.015.31:784.66

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-111-8>

АВТОРСЬКА ПІСНЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО: РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДИСЦИПЛІНИ ТА КОНКУРСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Горожанкіна Оксана Юріївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музично-інструментальної підготовки
*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*
garmonia8oy@gmail.com
orcid.org/0000-0003-1777-2173

Мета статті – визначити роль авторської пісні та вплив дисципліни «Практикум виконання авторської пісні» на розвиток творчого потенціалу студентів, а також проаналізувати результати її опанування через конкурсну діяльність. **Методи.** У дослідженні застосовано теоретичні (аналіз психолого-педагогічної, мистецтвознавчої, методичної літератури, синтез, узагальнення та систематизація) та емпіричні (педагогічне спостереження, аналіз продуктів творчої діяльності здобувачів) методи дослідження. **Результати.** У статті наголошено, що авторська пісня є унікальним педагогічним інструментом, який здатний інтегрувати різні аспекти художньо-творчої діяльності та сприяти всебічному розвитку особистості. Зазначається, що авторська пісня є унікальним синкретичним жанром, що поєднує функції автора музики, слів та виконавця. Опанування авторської пісні вимагає від здобувачів не лише музично-виконавських компетенцій, а й розвитку емоційного інтелекту, здатності до самовираження та художнього осмислення дійсності. Проаналізовано концептуальні засади взаємозв'язку творчості та креативності, уточнено сутність поняття «творчий потенціал» в контексті підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Висвітлено зміст вибіркової навчальної дисципліни «Практикум виконання авторської пісні» як ключового осередку з розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва та представлено методи, що стали підґрунтям освітнього процесу: метод аналізу та узагальнення інформації, аналітичний метод, метод творчих завдань, метод використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), метод проєктів та метод гостьових лекцій. **Висновки.** Дослідження довело ефективність проєктно-конкурсної діяльності у стимулюванні творчого потенціалу здобувачів освіти, що підтверджується результатами участі студентів у конкурсі авторської пісні та поезії. Підкреслюється, що подібні художньо-мистецькі проєкти не тільки дозволяють об'єктивно оцінити рівень засвоєних студентами знань, але й створюють потужну мотивацію до самовдосконалення та подальшої професійної самореалізації.

Ключові слова: творчість, креативність, творчий потенціал, вибіркові дисципліни, авторська пісня, методи, проєктно-конкурсна діяльність, майбутні учителі музичного мистецтва.

AUTHOR'S SONG IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVE POTENTIAL THROUGH THE PRISM OF STUDYING THE DISCIPLINE AND COMPETITIVE ACTIVITIES

Gorozhankina Oksana Yuriivna,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Musical Instrument Training
*State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"*
garmonia8oy@gmail.com
orcid.org/0000-0003-1777-2173

Purpose. This article aims to determine the role of author's song and the impact of the "Author's Song Performance Workshop" discipline on the development of students' creative potential, as well as to analyze the results of its mastery through competitive activity. **Methods.** The study employed theoretical methods (analysis of psychological-pedagogical, art history, and methodological literature; synthesis, generalization, and systematization) and empirical methods (pedagogical observation, analysis of students' creative products). **Results.** The article emphasizes that author's song is a unique pedagogical tool capable of integrating various aspects of artistic and creative activity and fostering comprehensive personal development. It is noted that

author's song is a unique syncretic genre combining the functions of composer, lyricist, and performer. Mastering author's song requires students to develop not only musical and performance competencies but also emotional intelligence, the ability for self-expression, and artistic comprehension of reality. The conceptual foundations of the interrelationship between creativity and innovativeness are analyzed, and the essence of the "creative potential" concept is clarified within the context of training future music art teachers. The content of the elective academic discipline "Author's Song Performance Workshop" is highlighted as a key hub for developing the creative potential of future music art teachers. The methods underpinning the educational process are presented: information analysis and generalization, analytical method, creative tasks method, information and communication technologies (ICT) method, project method, and guest lectures method. **Conclusions.** The study demonstrated the effectiveness of project– competition activities in stimulating the creative potential of students, confirmed by the results of their participation in author's song and poetry competitions. It is underscored that such artistic and creative projects not only allow for an objective assessment of students' acquired knowledge but also create a powerful motivation for self-improvement and further professional self-realization.

Keywords: *creativity, innovativeness, creative potential, elective disciplines, author's song, methods, project-competition activity, future music art teachers.*

Вступ. У світі, що динамічно змінюється, спостерігається постійне зростання попиту на креативних та інноваційних фахівців у всіх сферах діяльності. У цьому контексті одним із пріоритетних завдань вищої освіти є не лише трансляція академічних знань та формування професійних навичок, а й всебічний розвиток творчого потенціалу студентської молоді. Ця потреба зумовлена як динамічними вимогами ринку праці, що вимагає від випускників закладів вищої освіти (ЗВО) генерування нестандартних рішень та гнучкості мислення, так і глибинними потребами особистості у самореалізації та творчому самовираженні. В актуальному освітньому просторі ЗВО розвиток творчого потенціалу студентів набуває дедалі більшої ваги як невід'ємна складова професійної компетентності. Музичне мистецтво, за своєю суттю, є унікальним простором для розкриття творчих здібностей особистості. Для майбутніх учителів музичного мистецтва креативність є не просто необхідною якістю, а фундаментальною основою успішної педагогічної діяльності. Майбутні фахівці мають демонструвати не лише високий рівень виконавської майстерності та ерудицію в галузі музичного мистецтва, але бути справжніми творцями, здатними до імпровізації, аранжування, композиції, будь-якої творчості, що сприятиме ефективній взаємодії з учнями й вимагає гнучкості та оригінальності підходів. Саме високий рівень творчого потенціалу дозволяє педагогу-музиканту постійно оновлювати зміст навчання, створювати мотивуюче освітнє середовище та формувати у своїх вихованців любов до музики через активну художньо-творчу діяльність. У цьому контексті авторська пісня постає як унікальний педагогічний інструмент, що органічно поєднує в собі поетичну, музичну й виконавську творчість, надає студентам можливість всебічного художнього самовираження та глибокого осмислення навколишнього світу. Мета статті полягає у визначенні ролі авторської пісні й впливу дисципліни «Практикум

виконання авторської пісні» на процес розвитку творчого потенціалу здобувачів та аналізі її опанування за результатами конкурсної діяльності студентів.

Теоретичне обґрунтування проблеми. Формування творчої особистості стає ключовою вимогою та досягненням сучасного суспільства, оскільки саме творчість виступає каталізатором прогресу, розвитку й сутнісних перетворень в усіх сферах людської діяльності, зокрема в системі освіти. Особливої актуальності проблема розвитку творчого потенціалу набуває саме в контексті музичного мистецтва, де творчість є невід'ємною суттю та першоосновою професійної діяльності. Незважаючи на значні здобутки дослідників в галузі психології і педагогіки щодо вирішення різних аспектів проблеми розвитку творчого потенціалу (І. Бех, С. Максименко, Е. Помиткін, О. Виговська, Е. Гуцало, М. Зайва, В. Коновальчук, О. Олексюк, С. Сисоєва, І. Шевченко та ін.), питання цілеспрямованого розвитку творчого потенціалу здобувачів вищої освіти залишається предметом активних дискусій та пошуків. Традиційні підходи до навчання, орієнтовані переважно на репродуктивне відтворення, не здатні забезпечити належного рівня розвитку оригінального мислення, здатності до імпровізації, композиторських навичок та художньої інтерпретації. У цьому контексті залучення здобувачів до авторської пісні є потужним засобом творчого самовираження та розвитку їхнього творчого потенціалу, оскільки авторська пісня поєднує в собі поетичне слово, музику та виконавську майстерність. Синкретичність цього жанру вимагає від автора-виконавця комплексного застосування його інтелектуальних, емоційних та музично-виконавських здібностей. Одним із дієвих шляхів вирішення зазначеної проблеми є імплементація вибірко-вих освітніх компонентів, зокрема дисципліни «Практикум виконання авторської пісні», яка стала інтегрованою платформою, що забезпечує інтенсивну практичну творчу діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва.

Методологія та методи. В основу методології дослідження покладено комплекс методів, до складу якого увійшли *теоретичні методи*: аналіз психолого-педагогічної, мистецтвознавчої, методичної літератури (для визначення ключових понять – потенціал, творчість, креативність, авторська пісня, творчий потенціал); синтез (для узагальнення отриманих даних щодо цілісної картини досліджуваної проблеми і розробки висновків); узагальнення та систематизація (для структурування інформації, класифікації методів роботи, формулювання теоретичних положень дослідження). *Емпіричні методи*: педагогічне спостереження (безпосереднє спостереження за діяльністю студентів під час занять, динаміки творчої діяльності студентів під час створення власних пісень, роботи з нотними редакторами, підготовки та участі у конкурсі авторської пісні); аналіз продуктів діяльності студентів (вивчення та оцінка створених студентами авторських пісень (поетичних текстів, мелодій, гармонізацій, аранжувань), нотних записів, презентаційних матеріалів, підготовлених для конкурсу).

Результати та дискусії. Розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва є стратегічно важливою справою для всіх учасників освітнього процесу. На актуальність проблеми вказують сучасні виклики суспільства, що зумовлюють зростання потреби в креативних фахівцях, адже креативність стає фундаментальним аспектом їхньої підготовки. Як наслідок, проблема розвитку творчого потенціалу майбутніх вчителів музичного мистецтва сьогодні стає одним із ключових аспектів сучасних педагогічних досліджень.

Поняття «потенціал» (лат. «potential» – можливість, сила) в аспекті характеристики понять «творчість» та «особистість» науковці розглядають як наявність здібностей, сили й потенційних можливостей людини, за якими визначаються її внутрішні резерви (душевна енергія, мотиви, таланти) та творча спроможність (здатність до новаторства, бажання створити щось нове і цінне). Різні вектори дослідження означеного феномену висвітлено в працях І. Вакулової (інноваційний потенціал майбутніх учителів іноземних мов), В. Вербець (духовно-творчий потенціал студентської молоді), В. Воєводіна (творчий потенціал майбутніх музикантів), С. Максименка (енергопотенціал особистості), І. Манохи (потенціал індивідуального буття), О. Олексюк (духовний потенціал особистості) та ін., в яких поняття «потенціал» розуміється як інтегративна особистісна якість, що повною мірою відображає всю повноту можливостей, які сприяють ефективній творчій діяльності (Зайва, 2024). Так, О. Олексюк стверджує, що потенціал особистості слід розглядати крізь призму творчого потенціалу. Вона визначає його як комплекс здібностей, що проявляються

в творчій діяльності, які створюють умови для вільного творчого пошуку. Завдяки цьому особистість здатна не лише задовольняти потреби суспільства, а й активно впливати на них, формуючи відповідним чином (Олексюк, 2019).

Дослідженню різноманітних аспектів проблеми творчості присвячено наукові праці Т. Амабіле, А. Маслоу, Дж. Гілфорда, Я. Пономарьова, О. Гузенка, О. Моляко, В. Роменця, К. Роджерса, Е. Торренса, С. Сисоевої, О. Турініної, Н. Ткачової та ін. Вчені розглядають творчість як діяльність, спрямовану на створення унікального продукту та здатність знаходити нестандартні рішення щодо вирішення проблеми; як творчий потенціал особистості, розвиток якого відбувається за рахунок відповідних стимулів у процесі навчання і практики.

У довідкових джерелах поняття «творчість» (англ. – creativity) трактується як рівень творчої обдарованості, здатності до регенерації нових ідей і підходів до вирішення проблеми, що становить відносно стійку характеристику особистості (Педагогічний словник, 2001). Цей феномен тісно пов'язаний зі спонтанністю, незалежністю мислення, розвиненою уявою та умінням поглянути на завдання чи проблеми під нестандартним кутом зору. У своїй ієрархії потреб А. Маслоу відводить творчості найвищий щабель – рівень самореалізації, де індивід не просто розкриває свій потенціал, а й утверджує себе через творчий акт. Дослідник трактує творчість як універсальну функцію людини, що є джерелом усіх форм самовираження. А. Маслоу підкреслював, що потяг до творчості є вродженою властивістю кожного індивіда, проте її повноцінний розвиток значною мірою залежить від соціального середовища та системи виховання (Maslow, 1962).

У науковому дискурсі поряд із терміном «творчість» активно вживається поняття «креативність» (від лат. creatio – створення). Останнє трактується як складна психологічна якість, яка визначає здатність особистості генерувати нові, оригінальні ідеї, рішення або продукти (Енциклопедія Сучасної України, 2014). Креативність охоплює увесь творчий потенціал індивіда, виявляючись не лише у результатах його діяльності, а й у способах мислення, емоційних проявах та комунікативній взаємодії. Е. Торренс розумів креативність як комплексну здатність, що формується на перетині загального інтелекту, особистісних характеристик та продуктивного мислення (Torrance, 2014). Вчений підкреслював, що суттю креативності є особлива чутливість до виявлення недоліків, прогалин у знаннях або дисгармонії в навколишньому світі. Однак, варто зазначити, що креативність доцільніше визначати не як сукупність творчих здібностей, а як здатність до творчості загалом. Таким чином, попри очевидну близькість, поняття

«творчість» і «креативність» не є тотожними. На ієрархічні зв'язки цих понять наголошував І. Зязюн, визначаючи творчість як процес створення суб'єктивно нового, що ґрунтується на здібності висувати оригінальні ідеї та використовувати нестандартні способи діяльності. У цьому контексті креативність, за І. Зязюном, є здатністю до генерації нових, оригінальних ідей та вміння знаходити нетрадиційні способи розв'язання проблемних завдань. Отже, креативність постає складником творчості (Зязюн, 2000, с. 37).

За визначенням Ю. Бондар, креативність є здатністю людини до творчості, що виявляється в оригінальності та неповторності особистості. Таким чином, вважає дослідниця, креативність є особистісною характеристикою, на якій ґрунтується творчість (Бондар, 2023, с. 76).

Відтак, креативний процес полягає у здатності індивіда бачити проблеми, генерувати ідеї, перевіряти їх і досягати нових результатів через безперервний цикл мислення та дії. Своєю чергою, творча особистість реалізує себе через продуктивну творчу активність, відому як творча діяльність. Це свідчить про те, що творчий процес веде до створення чогось нового, що вирізняється як об'єктивною, так і суб'єктивною новизною та оригінальністю. За твердженням В. Окорського та А. Валюха, творча особистість може бути охарактеризована як креативна особистість, що під впливом зовнішніх чинників набула додаткових мотивів, особистісних якостей та здібностей. Це сприяє активізації її творчого потенціалу та досягненню значних результатів в одній або кількох сферах творчої діяльності. Автори зазначають, що, наприклад, працелюбність не є обов'язковою передумовою креативності, однак вона відіграє ключову роль у досягненні результативної творчої активності (Окорський & Валюх, 2017).

Творчий потенціал є ключовою умовою як для творчості, так і для професійного становлення особистості. З огляду на це, його розвиток є пріоритетним та актуальним завданням освіти сьогодення, оскільки залежить від злагодженої роботи всіх учасників освітнього процесу. Так, за визначенням В. Моляка, творчий потенціал – це інтегративна характеристика особистості, яка відображає рівень її готовності та здатності до здійснення творчої діяльності, а також до творчої самореалізації та саморозвитку (Моляко, 2007, с. 116). С. Сисоєва визначає творчий потенціал як самостійну динамічну систему творчих якостей особистості, нерозривно пов'язаних з її інтелектом. Ця система формується, розвивається та виявляється безпосередньо у творчій діяльності. Дослідниця виокремлює кілька ключових підсистем творчого потенціалу, серед яких: спря-

мованість особистості, її характерологічні особливості, творчі уміння, а також індивідуальні особливості психічних процесів, що можуть бути як природженими, так і набутими в процесі виховання та розвитку (Сисоєва, 2006).

В. Холоденко наголошує, що успішна реалізація творчого потенціалу особистості безпосередньо залежить від цілеспрямованих педагогічних впливів на його становлення (Холоденко, 2019, с. 25). У цьому контексті науковиця звертає увагу на методику формування творчої особистості професора Сассекського університету П. Еббса. За концепцією П. Еббса для гармонійного виховання творчої особистості необхідно стимулювати фантазію, уявне та перцептуальне мислення. З цією метою вчений рекомендував інтегрувати вивчення казок, міфів, притч та легенд в освітні програми університетів, коледжів та середніх шкіл (Там само). На думку П. Еббса, організовуючи процес пізнання, педагог має одночасно стимулювати різноманітні, навіть, на перший погляд, невідповідні темі фантазії та проєкти (вертикальна вісь), і водночас звертатися до класичних засобів розв'язання навчальної проблеми, дотримуючись традиційного ритму (горизонтальна вісь). Цей складний рух думки одночасно вздовж вертикальної та горизонтальної осей створює резонансну напруженість між полями свідомого та несвідомого, що й веде до творчого результату (Abbs, 1989).

Ми погоджуємося з визначенням поняття «творчий потенціал майбутнього вчителя музичного мистецтва» в інтерпретації М. Зайвої, яка розглядає даний феномен як сукупність творчих здібностей, сутнісних сил, а також мотиваційних та емоційних ресурсів особистості. Усі його складові, зазначає вчена, мають бути спрямовані на досягнення якісних змін та успіху у виконавській, мистецькій та музично-освітній діяльності (Зайва, 2024, с. 55).

У цьому контексті авторська пісня постає як особливий педагогічний засіб, здатний ефективно інтегрувати ці компоненти та сприяти ефективному розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва. Авторська пісня завжди була дзеркалом передових суспільних ідей, на кожному етапі свого існування виступала як надсучасне, позасистемне культурне явище. Її сила полягала в глибині й змістовності поетичного тексту, часто з антирадянським спрямуванням, а також у камерності виконання, наспівності й довірливості інтерпретації. Цей жанр зберігає свою суспільну значущість і сьогодні, продовжуючи привертати увагу прогресивної частини суспільства та сучасної молоді. Особливої ваги авторська пісня набула в умовах повномасштабної війни в Україні, ставши потужним інструментом осмислення трагічних

подій. Вона є джерелом рефлексії над пережитим (біль втрат, надія на перемогу, туга за домом), містить у собі справжні моральні та естетичні цінності, які сприяють духовному та інтелектуальному збагаченню молоді, формуванню спільних цінностей та комунікативних навичок, заснованих на паритетності учасників спільної діяльності.

Феномен авторської пісні був предметом дослідження багатьох науковців, серед яких С. Бойко, А. Калиниченко, О. Різник, Я. Подунай, П. Картавий, О. Сапожник, Ю. Крупа, Т. Рябуха, Я. Левчук, В. Новіков, І. Соколова та інші. У своєму дисертаційному дослідженні «Сучасна авторська пісня і тенденції її розвитку в Україні» О. Різник виокремлює сольню-особистісну орієнтацію бардівської пісні, підкреслюючи домінування сольних форм виконавства. Він розрізняє три її типи: *сольна поетична пісня* (коли одна особа є поетом, композитором і виконавцем), *співана поезія* (авторство музики поєднане з виконанням), *неавторське виконавство* (репертуар виконавця складається з авторських творів, але сам виконавець не є їхнім автором) (Різник, 1992, с. 9). Також дослідник наголошує на багатозначності та багатовимірності української авторської пісні, яка, за твердженням О. Різника, об'єднує різноманітні традиції: від побутової лірики XVII століття до сучасної аматорської «гітарно-фольклорної» творчості, а також «міжнародної» авторської пісні з вираженими українськими елементами та національної поп-музики, де автор і виконавець є однією особою (Там само, с. 12–13). Включення авторської пісні в освітній процес ЗВО через вибіркові навчальні дисципліни дозволяє: *стимулювати всебічний творчий розвиток здобувачів* (створення власної пісні вимагає від студента одночасного залучення літературних, композиторських, аранжувальних та виконавських здібностей); *розвивати індивідуальність та здатність до самовираження* (авторська пісня є потужним інструментом для рефлексії та передачі особистих думок, почуттів, переживань, що сприяє формуванню у здобувачів власного художнього «Я» та формуванню власного виконавського стилю); *поглиблювати розуміння музичних форм та гармонії* (практичний досвід створення пісні допомагає краще засвоїти теоретичні знання з гармонії, сольфеджіо та музичної форми); *формувати навички самостійної роботи* (процес створення пісні від задуму до завершення твору вимагає самодисципліни, наполегливості та вміння самостійно знаходити відповідні рішення).

Вибіркова навчальна дисципліна «Практикум виконання авторської пісні», що викладається на факультеті музичної та хореографічної освіти Університету Ушинського, стала тією

платформою, де студенти отримують необхідні знання та інструменти щодо реалізації свого творчого потенціалу. Метою дисципліни є створення реальних умов для самореалізації, творчості та самоорієнтації майбутніх фахівців. Серед завдань курсу слід зауважити на: засвоєння студентами стильових особливостей виконання пісень даного жанру; розвиток прагнення до самореалізації своїх здібностей через виконання відомих та створення і виконання власних авторських пісень; формування інтересу до пізнавальної та просвітницької діяльності в галузі авторської пісні; оволодіння алгоритмом створення пісень та навичками сценічної презентації.

У межах такого практикуму відбувається вивчення основ поетичної майстерності (віршування, римування, створення образів); освоєння базових принципів пісенної композиції (побудова мелодії, гармонізація, аранжування); розвиток виконавських навичок (вокал, акомпанемент на гітарі, фортепіано тощо); практичне застосування отриманих знань через створення власних пісень під керівництвом викладача. Такий інтегрований підхід дозволяє студентам не лише засвоювати теоретичний матеріал, а одразу перетворювати його на практичний, художній результат.

Тематика лекцій охоплювала такі ключові аспекти:

- Авторська пісня: витоки та народні традиції.
- Мандрівні поети-співачі Середньовіччя (барди, менестрелі, трубадури).
- Кобзарство: від традицій до сучасності.
- Український романс: історія виникнення та постаті: кантова культура України XVII–XVIII ст. як джерело професійного українського романсу; еволюція жанру в Україні.
- Становлення авторської пісні в Україні: основні періоди її розвитку, творчість авторів (С. Шишкін, Е. Драч, С. Щербатих, М. Бурмака) та роль перших фестивалів («Оберіг», «Червона рута»).
- Особливості створення та виконання авторської пісні: етапи та прийоми роботи.

Освітній процес базувався на таких методах: **метод аналізу та узагальнення інформації**, який передбачав активність здобувачів у дослідженні творчості відомих авторів-виконавців, історії розвитку жанру, пошук, аналіз, систематизацію інформації та формулювання власних висновків, що є сутністю дослідницької діяльності; **аналітичний метод**, за допомогою якого відбувався аналіз творів відомих авторів, пісень однокурсників та власних пісень (аналіз музичної форми, гармонії, поетичного тексту та виконавських рішень), що сприяє глибшому розумінню жанру та вдосконаленню власної творчості; **метод творчих завдань**, спрямований на стимулювання генерації нових ідей,

розвиток художньої уяви та музичного мислення, який безпосередньо реалізувався через ключове завдання – створення власних оригінальних пісень; **метод використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)**, який сприяв розвитку цифрової компетентності здобувачів і передбачав набір нотних текстів власних пісень у спеціалізованих програмах (Sibelius, Finale, Musescore); **проектний метод**, який можна вважати центральним, оскільки вся дисципліна фактично побудована навколо створення кінцевого продукту – власної авторської пісні, її оформлення (нотний текст) та презентації (конкурс). Підготовка та проведення конкурсу авторської пісні і поезії «На струнах душі!», який відбувся після опанування студентами дисципліни «Практикум авторської пісні», стало яскравим прикладом проектної діяльності, що вимагає ретельного планування, ефективної організації та успішної реалізації; **метод інтерактивного навчання**, який передбачав активну взаємодію між студентами та з викладачем (підготовка до конкурсу, обговорення виконавських інтерпретацій, взаємне рецензування та спільні репетиції, обмін досвідом та ідеями); **метод гостьових лекцій**, що дозволив студентам отримати практичні знання та інсайти безпосередньо від успішних фахівців, які вже реалізували себе у професійній сфері. Так, до вивчення теми «Кобзарство: від традицій до сучасності» було запрошено випускника факультету, заслуженого учителя України, викладача мистецтва Одеського ліцею № 9 Максима Трубнікова, який є відомим реконструктором українських старосвітських інструментів, засновником одеської кобзарської майстерні, автором-виконавцем та художнім керівником гурту «Друже Музико». В ході лекції спікер наголосив на історичній ролі народних співців-кобзарів, поділився секретами виготовлення кобзарських інструментів (кобзи, ліри, бандури) та продемонстрував прийоми гри на колісній лірі й власноруч зробленій кобзі. Студенти з великим інтересом дізналися, що наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття в Одесі на вулиці Малій Арнаутській діяла кобзарська майстерня, і навіть мали нагоду пограти на кобзі. Наприкінці зустрічі гурт «Друже Музико», до складу якого входить також випускник факультету Павло Влаєв, виконав свої авторські пісні, які колектив регулярно презентує нашим захисникам на лінії зіткнення, підтримуючи їхній бойовий дух.

Завершальним етапом процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва в межах вивчення дисципліни «Практикум з виконання авторської пісні» став конкурс авторської пісні та поезії «На струнах душі!». Цей захід не лише підбив підсумки опанування студентами відповідної дисципліни,

але водночас став значним простором для самовираження здобувачів, можливістю продемонструвати набуті музично-виконавські та композиторські навички слухачам. Конкурс реалізував низку ключових функцій: **мотиваційну** (участь у конкурсі є потужним стимулом для завершення роботи над твором, підвищення його якості та доведення до досконалості); **апробаційну** (надав студентам можливість представити свої твори широкій аудиторії та отримати зворотний зв'язок від журі та слухачів, що допомагає об'єктивно оцінити рівень твору та виконавської майстерності); **сценічну** (формування сценічної культури, впевненості під час публічного виступу, вміння тримати увагу аудиторії – усе це є невід'ємними складовими професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва); **комунікативну** (конкурс створює платформу для обміну досвідом, знайомства з творчістю інших авторів-виконавців, встановлення творчих зв'язків). До складу журі, поряд з науковцями й авторами-виконавцями, увійшли також випускники факультету, що сприяло зміцненню цінного зв'язку між поколіннями студентів та обміну досвідом.

Важливо підкреслити, що до участі в конкурсі долучилися здобувачі інших факультетів Університету Ушинського. Захід зацікавив і студентську молодь ззовні, що свідчить про незмінний інтерес до авторської пісні як потужного засобу самовираження та комунікації. Активне поширення інформації про конкурс у соціальних мережах, таких як Facebook, Instagram, дозволило також привернути увагу тих, хто шукає можливості для творчої реалізації та спілкування у спільноті однодумців. Конкурс включав чотири основні номінації: «Авторська пісня для дітей», «Авторський вірш», «Автор-композитор» та «Кавер виконання». Аналіз студентської авторської творчості засвідчив домінування певних тематичних векторів, що відображають як загальнолюдські цінності, так і актуальні суспільні реалії. Серед найбільш значущих та резонансних тем, які знайшли своє відображення у піснях студентської молоді, виокремлюються: **тема війни**, яка особливо гостро відчувається сьогодні та потребує глибокого особистісного осмислення. Студенти використовували пісню як засіб сублімації переживань, висловлення патріотичних почуттів, вшанування пам'яті загиблих, оспівування мужності захисників України, а також рефлексії над наслідками воєнних подій. Слід зазначити, що це дозволили їм не лише відрефлексувати травматичний досвід, але й донести до аудиторії важливі соціальні та моральні меседжі. Наводимо текст одного з таких творів – авторську пісню студентки 2 курсу Ксенії Малецької «Намалюй»:

*І кожен день – один лиш сон,
одна лиш смута у думках.
Ти одягаєш мій шеврон,
гуде сирена у містах.
І ось туман, в нім ти стоїш,
посміхаєшся, мовчиш.
Кудись поділися слова, напевно,
війна їх забрала.
Приспів: Намалюй мені місто,
де не горять мости.
Намалюй мені, де плаче хтось, але не ти.
Намалюй мені мирне небо над горами,
Де ми з тобою удвох стали зорями.
Моя душа закохана, тобою обезболена,
Мої думки, то ліс густий,
там геть заблудшії світи,
І ось туман, і ти стоїш,
посміхаєшся мовчиш,
І я благаю про одне,
нехай той сон лише пuste.*

Теми любові та дружби залишаються центральними у творчості молоді, дозволяють розкрити ліричний бік своєї особистості, відпрацювати навички створення емоційно насичених та мелодійних композицій. **Пісні, присвячені матері.** Образ матері, як втілення любові, тепла, опори та вічних цінностей, завжди є потужним джерелом натхнення. **Дитячі пісні.** Створення пісень для дитячої аудиторії є окремим важливим напрямком, що вимагає від автора – виконавця особливого педагогічного чуття, розуміння дитячої психології та специфіки сприйняття. Робота над дитячими піснями розвиває у студентів здатність до простоти й яскравості викладу, мелодичності, а також до формування пізнавальних та виховних аспектів у музичному матеріалі, що є особливо цінним в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до майбутньої професійної діяльності. Усі авторські твори студентів було систематизовано та інтегровано у збірку, що пройшла видавничий процес і стала матеріалізованим результатом їхньої художньо-творчої діяльності.

Таким чином, тематика авторських пісень, представлених сучасною молоддю на конкурсі, відобразила не лише їхні особистісні інтереси та переживання, але й охопила широкий спектр суспільних, емоційних та педагогічних завдань, що підтверджує ключову роль авторської пісні як дієвого інструменту для ефективного розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти.

Висновки. Включення авторської пісні в освітній процес закладів вищої освіти через вибіркові дисципліни та подальшу конкурсну діяльність є надзвичайно ефективним методом розвитку творчого потенціалу студентської молоді. Вибіркові дисципліни надають

простір для експериментів, пошуку власного стилю та реалізації унікальних ідей. Саме через вибіркові курси студенти можуть опанувати специфічні методики, техніки та підходи, що безпосередньо впливають на їхню здатність до креативного мислення та вирішення нестандартних завдань. Вибіркові дисципліни стимулюють у здобувачів самостійність, ініціативність та відповідальність, адже вибір такої дисципліни часто є свідомим кроком до розширення власних професійних горизонтів. Результати дослідження засвідчили, що опанування студентами дисципліни «Практикум виконання авторської пісні» не лише сприяє формуванню їхніх композиторських та виконавських навичок, а й виховує відповідальне ставлення до творчого процесу, стимулює самовираження та адаптує до реальних умов конкурсно-виконавської діяльності. Такий підхід дозволяє майбутнім фахівцям не тільки вдосконалити рівень виконавської майстерності, але й глибше зануритися у світ власних емоцій та переживань, трансформуючи їх у мистецькі форми, що сприяє розвитку критичного мислення, вміння працювати з музичним і поетичним текстом, а також здатність до презентації власних ідей. Підведення підсумків вивчення вибіркової дисципліни «Практикум виконання авторської пісні» у формі конкурсу засвідчило високу ефективність застосування проектно-конкурсної діяльності у стимулюванні творчого потенціалу здобувачів освіти. Подібні художньо-мистецькі проекти не лише дозволяють оцінити рівень засвоєних студентами компетенцій, але й створюють потужну мотивацію до самовдосконалення та подальшої професійної самореалізації. На нашу думку, ефективність засвоєння вибірових дисциплін значно б підвищилася, якби вони завершувалися результативним, художньо-творчим підсумковим заходом, як от конкурс, фестиваль, концерт, презентація проекту чи наукова конференція. В межах такого заходу студенти мають змогу не лише продемонструвати набуті знання та вміння, але й набуті потужний стимул для поглибленого вивчення матеріалу, доведення своєї роботи до досконалості та подолання страху публічного виступу. Підготовка і проведення таких заходів мотивують здобувачів до самореалізації, сприяють розвитку конкурентоспроможності та формують портфоліо досягнень, що є надзвичайно важливим для їхнього професійного становлення.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні психологічних бар'єрів, що перешкоджають розкриттю творчого потенціалу студентів у процесі створення авторської пісні та розробці рекомендацій щодо їх подолання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондар Ю. В. Розвиток креативності майбутніх педагогів засобами проєктних технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Вип. 67. С. 74–87. Режим доступу: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/193>.

2. *Енциклопедія Сучасної України*. Т. 15 : «Кот» – «Куз» / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014.

3. Зайва М. С. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі методичної підготовки : дис. ... канд. філос. наук. Київ, 2024.

4. Зязюн І. А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти. *Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи : монографія* / за ред. І. А. Зязюна. К. : Віпол, 2000. 636 с.

5. Моляко В. О. Психологічна проблема творчого потенціалу людини. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2007. № 4–5. С. 115–118.

6. Окорський В. П., Валюх А. М. *Креативний менеджмент : підручник* / В. П. Окорський, А. М. Валюх. Рівне : НУВГП, 2017. 344 с.

7. Олексюк О. *Розвиток духовного потенціалу особистості у постнекласичній мистецькій освіті* : монографія. Київ : КУ ім. Б. Грінченка, 2019. 268 с.

8. *Педагогічний словник* / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 516 с.

9. Різник О. О. *Сучасна авторська пісня і тенденції її розвитку в Україні* : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.02 «Музичне мистецтво». Київ, 1992. 14 с.

10. Сисоєва С. О. *Основи педагогічної творчості* : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 346 с.

11. Холоденко В. О. Творчий потенціал особистості: зміст, структура та передумови успішної реалізації у мистецькій освіті [Електронний ресурс] *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*. 2019. Вип. 26. С. 22–28. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2019_26_6.

12. Abbs P. *A is for Aesthetic: Essays on Creative and Aesthetic* / P. Abbs. London, 1989.

13. Torrance E. P. *Torrance Tests of Creative Thinking. Directions manual and scoring guide. Figural test booklet A and B* / E. P. Torrance. Lexington, 2014.

14. Maslow A. H. *W stronę psychologii istnienia* / A. H. Maslow. Warszawa : Pax, 1986. 350 s.

REFERENCES:

1. Bondar Yu.V. (2023). Rozvytok kreatyvnosti maibutnykh pedahohiv zasobamy proiektnykh tekhnolohii [Development of Creativity of Future Educators Through Project Technologies]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* – Vyp. 67, pp. 74–87. <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/193> [in Ukrainian]

2. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. (2014). T. 15: “Kot” – “Kuz” [Encyclopedia of Modern Ukraine. Vol. 15: “Kot” – “Kuz”]. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy [in Ukrainian]

3. Zaiva M.S. (2024). Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u protsesi metodychnoi pidhotovky [Development of the Creative Potential of Future Music Education Teachers in the Process of Methodological Preparation] (PhD thesis). Kyiv [in Ukrainian]

4. Ziazun I.A. (2000). Intelktualno-tvorchyi rozvytok osobystosti v umovakh neperervnoi osvity [Intellectual and Creative Development of the Personality in Lifelong Education]. In: Ziazun I.A. (Ed.), *Neperervna profesiina osvita: problemy, poshuky, perspektyvy* [Continuous Professional Education: Problems, Searches, Prospects] (pp. 1–636). Kyiv: Vipol [in Ukrainian]

5. Moliako V.O. (2007). Psykholohichna problema tvorchoho potentsialu liudyny [The Psychological Problem of Human Creative Potential]. *Nauka i osvita*, 4–5, pp. 115–118 [in Ukrainian]

6. Okorskyi V.P., Valiukh A.M. (2017). Kreatyvnyi menedzhment [Creative Management]. Rivne: NUVHP [in Ukrainian]

7. Oleksiuk O. (2019). Rozvytok dukhovnoho potentsialu osobystosti u postneklasichnii mystetskii osviti [Development of the Spiritual Potential of Personality in Post-Nonclassical Art Education]. Kyiv: KU im. B. Hrinchenka [in Ukrainian]

8. *Pedahohichni slovnky* [Pedagogical Dictionary]. (2001). Yarmachenko M.D. (Ed.). Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian]

9. Riznyk O.O. (1992). Suchasna avtorska pisnia i tendentsii yii rozvytku v Ukraini [Contemporary Author's Song and Trends of its Development in Ukraine] (PhD abstract, 17.00.02 “Muzychne mystetstvo”). Kyiv [in Ukrainian]

10. Sysoieva S.O. (2006). *Osnovy pedahohichnoi tvorchosti* [Fundamentals of Pedagogical Creativity]. Kyiv: Milenium [in Ukrainian]

11. Kholodenko V.O. (2019). Tvorchyi potentsial osobystosti: zmist, struktura ta peredumovy uspishnoi realizatsii u mystetskii osviti [Creative Potential of the Personality: Content, Structure and Preconditions for Successful Implementation in Art Education]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriia 14: Teoriia i metodyky mystetskoi osvity*, 26, pp. 22–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2019_26_6 [in Ukrainian]

12. Abbs P. (1989). *A is for Aesthetic: Essays on Creative and Aesthetic*. London.

13. Torrance E.P. (2014). *Torrance Tests of Creative Thinking. Directions manual and scoring guide. Figural test booklet A and B*. Lexington.

14. Maslow A.H. (1986). *W stronę psychologii istnienia* [Toward a Psychology of Being]. Warszawa: Pax.

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.08.2025

Дата публікації: 30.09.2025